

Mycket vallfoder till ekotjurar!

Det går utmärkt att föda upp kötttrastjurar med bra resultat på en grovfoderrik foderstat. I en undersökning på fem gårdar i Östergötland med ekologisk köttproduktion följdes utfodring och tillväxt upp under en stallsäsong. Det visade att tillväxten i medeltal var 1 500 g per dag hos tjurar som fick mycket vallfoder och begränsad kraftfodergiva.

Visst går det att föda upp kötttrastjurar på mycket vallfoder! Det har vi sett exempel på i flera ekologiska besättningar där grovfoder utgör minst 70 % för dem som är KRAV-certifierade och 60 % för de EU-ekologiska. Med hjälp av pengar från Landsbygdsprogrammet har vi följt upp produktionen på fem gårdar under förra stallsäsongen, fyra KRAV-anslutna och en EU-ekologisk. Besättningsstorleken var mellan 15 och 75 slaktade kötttrastjurar per år. Raserna varierade, en besättning hade renrasiga charolaisdjur och även lätta raser förekom, men korsningar var vanligast. Nästan alla kalvar var födda från mitten av januari till början på april. De var ganska stora, ofta över 300 kg, och i bra kondition på hösten. Vägningarna visade att de som var födda senare på våren halkade efter i tillväxt under vintern.

Vi analyserade vallfodret och försökte med hjälp av vägningar följa upp foderförbrukning och tillväxt under vintern fram till slakt. När djuren slaktades räknade vi på resultatet.

Vallfoder

På alla fem gårdarna utfodrades ensilage med fri tillgång. Efter att ha analyserat grovfodret styrde man det bästa till tjurarna. Lantbrukarna var måna om att råproteinhalten inte fick vara för låg och att energin var på en rimlig nivå. Det fanns ganska lite fiber i ensilaget, vilket gjorde att tjurarna kunde äta mycket. Passagehastigheten på ensilaget blev hög, vilket

Foto: Margareta Dahlberg

kan vara bra, men gödselkonsistensen var inte alltid den önskvärda. En torrsustanshalt på mellan 30 och 50 % verkade bidra till bra konsumtion och bättre magar än blötare foder.

På alla gårdar lagrades ensilaget i rundbalar. Det utfodrades antingen genom att ställa hela rundbalar i foderhäckar eller genom att rulla upp dem med upprullare.

I tabell 1 finns analysresultat på de ensilagepartier som dominerade foderstaten på gårdarna under stallsäsongen. Gård 4 använde parti a på hösten och parti b efter nyår. Gård 5 hade fyra olika partier som var ganska likartade. Där, liksom på någon av de andra gårdarna, var man mycket noga med att blanda de olika

skördarna. Eftersom man inte hade några blandarvagnar innebar det att varannan bal var förstaskörd och varannan andra- eller tredjeshörd.

Kraftfoder

Ekoreglerna innebär att man kan ge tjurarna cirka två kg kraftfoder den första tiden och lite mer än fem kg på slutet. Den exakta givan påverkas av hur mycket grovfoder djuren äter.

Kraftfodret bestod av spannmål, oftast blandsäd mellan korn, havre eller rågvete. På tre av de fem gårdarna kompletterades blandsäden med åkerbönor, ärter eller ekologiskt koncentrat.

Alla tjurar måste kunna äta sin del av den begränsade fodergivan. Det problemet löstes genom att utfodra i långa tråg, portionera ut det bredvid ensilaget eller genom att hålla det över ensilaget. På en av gårdarna styrdes utfodringen med hjälp av transponderutfodring i automater.

Foderstat

I tabell 2 finns exempel på två olika foderstater som använts. I exempel A ligger kraftfoderandelen nära de 30 %

Forts. nästa sida

Tabell 1. Ensilagets näringsinnehåll per kg torrsustans

	MJ	RP	NDF	Ca	P
Gård 1	10,7	166	520	7,6	2,9
Gård 2	11,0	155	458	10,9	3,0
Gård 3	10,3	160	421	12,5	3,5
Gård 4 a	10,6	210	467	9,6	2,8
Gård 4 b	10,9	138	484	7,5	2,9
Gård 5, medel	10,8	140	462	8,1	3,2

Forts. från föregående sida

som tillåts i KRAV, medan exempel B är en ”snålvariant” som användes till tjurar av lättare ras.

Tabell 2. Foderstatsexempel

Tjurens vikt	A. 30 % kraftfoder		B. Lägre andel kraftfoder	
	Grovfoder kg ts	Kraftfoder kg	Grovfoder kg ts	Kraftfoder kg
350	6,8	3,4	7,0	2,1
500	8,6	4,2	9,7	3,5
650	10,5	4,8	11,6	3,8

Lantbrukarna har haft ganska god kontroll på hur många ensilagebalar de utfodrat, men vikten på dem varierade. Grovfoderkonsumtionen, som därför var något osäker, varierade mellan 1 500 och 2 000 kg ts per tjur. Kraftfoderkonsumtionen, som blev mer exakt beräknad, varierade mycket mellan besätningarna och hamnade på 500–900 kg per tjur.

Tillväxt och slaktsresultat

Vi avslutade vägningar och mätningar den 15 juni. Då fanns det några tjurar kvar som inte var slaktmogna, sammanlagt 13 stycken av totalt 190.

I genomsnitt hade alla slaktade tjurar växt 1 500 g per dag. De var mellan 12,5 och 16 månader då de gick till slakt. Form, fett och slaktvikt varierade mellan gårdarna. De lantbrukare som sänkt kraftfodergivorna i år, enligt tabell 2b, fick något sämre formklass än tidigare. Med mycket få undantag hamnade dock alla slaktkroppar i bäst betalda intervall. Det innebar att man fick fullt KRAV- eller gourmettillägg.

Slutsats

Det går utmärkt att föda upp köttstjurar med bra resultat på en grovfoderrik foderstat. Bra kvalitet på grovfodret och att tjurarna verkligen får äta det kraftfoder som utfodras är viktigt. De här lantbrukarna satsar mycket på vallodlingen. De är nogga med allt från vallfröblandning till att ha bra lagerutrymmen för ensilaget. Det är även viktigt att kötraskalvarna är stora nog för att kunna utnyttja vallfodret redan vid avvänjningen på hösten.

Intresse och förmåga att planera och följa upp produktionen är något som lantbrukarna har gemensamt. Det är mycket väsentligt i sammanhanget, men är svårt att väga och mäta!

Margareta Dahlberg, LG Husdjurstjänst, Östergötland, tel: 0706-22 65 11, e-post: margareta@lg-husdjur.com

Lönsammare vallodling – en studieresa

Vallföreningen i Örebro anordnade i samarbete med Nötköttsproducenterna och Länsstyrelsen en studieresa med ett trettiotal lantbruksintresserade till Östergötland i början av augusti 2008.

Målet var vallutställningen Vall 2008 som anordnades i Vreta Kloster utanför Linköping. Vi passade samtidigt på att göra två intressanta studiebesök på gårdar som satsar mycket på grovfoder. Det första besöket var på Sjögesta Norrgård där Anders och Markus Boodh förutom vall även odlar majs till sina ekologiska mjölkkor. Majsen har passat bra i utfodringen, men i år sattes odlingen tillbaka p.g.a. att frosten skadade plantorna i våras och det gav ogräsen försprång.

Vall 2008 bjöd på en utställning av stora vallmaskiner med hackvagnar, rundbalspressar, blandarvagnar och mycket mer. Maskinerna visades också upp i praktiska demonstrationer under kunnig ledning av maskinkonsulent Christer Johansson, LRF Konsult. Dessutom fanns det fina demonstrationsodlingar med vallfröblandningar och informationstält med forskare och olika organisationer på plats.

Som avslutning på studieresan besökte vi Kalvsjö Gård norr om Motala. Catarina och Jan Arvidsson berättade hur de noggrant följer upp kostnaderna i vallodlingen genom att föra en s.k. valldagbok. Det är rådgivaren Bertil Carlzon, LG Husdjur som

introducerat detta. På Kalvsjö gård var vallkostnaden förra året 84 öre per kg ts, vilket är en låg kostnad. På gården finns förutom dikor även ekologisk smågrisproduktion. Då det visat sig att förbipasserade människor gärna stannat och tittat på utegrissarna så har Catarina och Jan numera ”Grissafari” på bestämda tider två gånger i veckan. Även vi fick en tur i balvagnarna och fick titta på de pigga smågrisarna som sprintade runt i de gröna hagarna. En härlig avslutning på resan!

Anita Norén, Länsstyrelsen i Örebro, tel: 019-19 38 18, e-post: anita.noren@t.lst.se

SCANDINAVIAN SEED

VI KAN VALL!

Fråga efter våra sorter hos din ordinarie utsädesleverantör.
För närmaste återförsäljare ring 0510-48 40 51/52. www.scandinavianseed.se

Under många års tid och i samarbete med erfarna växtförädlare runt om i Europa har vi analyserat och utvärderat nytt sortmaterial lämpat för svenskt klimat. Detta har gett oss djup kunskap om vallodlingen i Sverige. Alla våra sorter är utförligt testade och individuellt bedömda i officiella försök, vilket är en garanti för att sorterna är välanpassade för svenska odlingsförhållanden. Kontakta oss så berättar vi mer!

Brett urval av utsäde till vall, grönfoder och gröngödsling

Rörsvingel – Kora

Blålusern – Luzelle, betestyp

Rödklöver – Titus, skrappa-fri

Rajsvingel – Perun och Hykor

Fodervicker, blåupin, bovete

...med flera arter och sorter

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN

Resestipendier och anslag ur – Stiftelsen Anders Elofsons fond – Stiftelsen Svenska Vallföreningens fonder

Resestipendier och anslag ur stiftelserna kan sökas av **såväl** verksamma lantbrukare **som** forskare, rådgivare och lärare.

Tillgängliga medel disponeras för främjande av forskning inom betes- och vallkulturens samt fröodlingens ämnesområden samt för bidrag till resor, framför allt utomlands, för studier inom vallodlingens, vallfoderberedningens och vallfoderutnyttjandets områden.

Ansökan i 7 ex. (1 original och 6 kopior) skall ha inkommit till KSLA **senast 1 november 2008**.

Anvisningar för ansökan samt ansökningsblankett finns på akademiens hemsida: www.ksla.se

KSLA, Box 6806, 113 86 Stockholm
Telefon: 08-54 54 77 00

Årets Vallmästare i Norrbotten

Foto: Britt-Marie Jafner

Herbert och Anna-Britta Nyman fick ta emot sitt vallmästarpris under EGF 2008. De flankeras av fr. v. Willy Kessler och Margareta Emanuelson samt SLU:s rektor Lisa Sennerby Forsse på höger sida.

Herbert och Anna-Brita Nyman har blivit utsedda till Årets Vallmästare 2008. Konkurrenten var som vanligt hård om titeln Årets Vallmästare. Den här gången var det dessutom flera starka kandidater från Norrland.

Herbert och Anna-Britta har lyckats mycket bra med att nå sin målsättning, att uppnå hög självförsörjningsgrad på gården med 160 mjölkkor. Detta kräver stora vallskördar med hög och jämn kvalitet, vilket man lyckats med under en följd av år. Det goda resultat som åstadkommit, är ingen tillfällighet, utan det ligger stort kunnande och engagemang bakom.

Grattis till en välförtjänt utmärkelse!

Tore Larsson, jurymedlem

Dags att
anmäla sig

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2008.

	Manusstopp	Utgivning
Nr 5	22 sep	10 okt
Nr 6	20 okt	7 nov
Nr 7	24 nov	12 dec

ISSN 1653-8064

Redaktionsgrupp: Nilla Nilsson-Linde, ansvarig utgivare,
tel: 018-67 14 31, E-post: Nilla.Nilsson@vpe.slu.se

Anita Norén, tel: 019-19 38 18.

Red. o layout Irène persson, Länsstyrelsen Örebro, tel: 019-19 38 19

Årets Vallmästare 2009!

För sjunde året i rad arrangerar Tidningen Husdjur, Svensk Mjolk, Svenska Vallföreningen och SLU denna tävling som vill stimulera intresset för vallfrågor och fokusera på en rationell och ekonomisk produktion av vallfoder med bra kvalitet. Mer info och anmälningsblankett finns i Tidningen Husdjur.

Sista anmälningsdag är 31 oktober 2008.

Välj bland
SW:s 43
färdiga
blandningar

www.swseed.com

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsänds försändelsen med nya adressen på baksidan

Posttidning **B**

Avs: Hushållningssällskapet

Box 5007, 514 05 LÅNGHEM

Grovfoder i produktionssystem

Svenska Vallföreningen inbjuder till årsmötesseminarium och årsmöte
Tisdagen den 4 november 2008 i Skara

Program

Vi har i år valt att förlägga årsmötet till Skara, en av SLU-orterna. Här har även AgroVäst sitt säte.

AgroVäst Livsmedel AB är ett dotterbolag till föreningen Livsmedel i Väst. Uppdraget är att främja utvecklingen inom lantbruksanknutna näringar och livsmedelsindustri genom rekrytering, kompetensutveckling och stöd för entreprenörskap. Detta görs genom FoU, utbildning och entreprenörstöd till unga företag i nära samarbete med Sveriges lantbruksuniversitet i Skara.

AgroVäst har fem programområden. På årsmötesseminariet kommer en del projekt med inriktning på grovfoderproduktion inom Programmet för Mjök att belysas.

Övergripande mål för mjölkprogrammet är att belysa grovfoderkvalitetens betydelse för produktion av högkvalitativa livsmedel från en mjölkproduktion, som är ekonomiskt och miljömässigt uthållig. Arbetet med att utöka kunskaperna och utveckla produktionen i denna riktning skall ske tvärvetenskapligt i samarbete mellan kompetenser inom utfodring, grovfoderproduktion och djurhälsa.

- 09.30 Samling med kaffe
- 10.00 **Välkommen** – *Lars Jakobsson*, ordförande Svenska Vallföreningen
- 10.05 **Vad är AgroVäst och vad satsar vi på inom vallområdet?** – *Mats Emilson*, VD AgroVäst
- Varför satsar Västsveriges bönder extra pengar i AgroVäst Mjök?** – *Claes Johansson*, lantbrukare Änkegården Skara, ordförande i AgroVäst:s mjölkprogram
- 10.30 **Rörsvingelhybrid i utfodringen till växande ungnöt** – *Jan Jansson*, HS Sjuhärad
- 11.10 **Förtorkningsmetod och tillsatsmedel för vallensilage** – *Elisabet Nadeau*, SLU Skara
- 11.50 **Sporer i vallkedjan – var finns de?** – *Annika Arnesson*, SLU Skara och *Anders Bengtsson*, Södra Älvsborgs Husdjur
- 12.30 Lunch på Kråks Vårdshus
- 13.40 **Majsensilage – kvalitet och användning** – *Bengt-Ove Rustas m.fl.*, SLU Skara
- 14.20 **Korn/trindsäd som helsädesensilage – val av tillsatsmedel** – *Elisabet Nadeau*, SLU Skara
- 15.00 Kaffe
- 15.10 **Årsmöte i Svenska Vallföreningen med kort rapport från EGF 2008 i Uppsala**
- 16.00 Avslutning

- Plats:** Tidénsalen, Undervisningshuset, SLU Skara
- Kostnad:** 200 kr för fika och lunch
- Anmälan:** Anmäl dig senast **måndagen den 27 oktober**
- Resersättning:** Svenska Vallföreningen står för resekostnaderna (billigaste färdstätt) för två styrelse-representanter från lokalaföreningarna (eller kontaktperson där förening saknas). Självkostnad (200 kr) betalas av var och en.

Alla medlemmar hälsas välkomna!

Styrelsen för Svenska Vallföreningen

ANMÄLAN till seminarium och årsmöte skall vara Lars Jakobsson, Blyberga, 705 98 Lillkyrka, tel/fax 019-46 81 00, mobil/SMS 070-648 27 22, e-post lars.jakobsson@t.lrf.se tillhanda **senast måndag 27 oktober**.

Namn: _____

Adress: _____ Telefon _____

Uppdrag av lokalaförening: _____ Speciell mat: _____